

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
«_____» _____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Протокол № 11 від 10 квітня 2023 р.
Завідувач кафедри
Олександр ШЕВЧУК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП
«Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
Лілія МАКАРЕНКО

Робоча програма навчальної дисципліни

ГЛОБАЛЬНА ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

спеціальність 291 – міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

освітня програма міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Лановюк Л.П.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Глобальна та національна безпека

спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	291 – міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії (шифр і назва)	
Освітня програма	міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні заняття	-	
Семінарські заняття	15 год.	
Самостійна робота	90 год.	
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою курсу є ознайомлення студентів із основними категоріями та ключовими проблемами теорії та практики міжнародної безпеки, її видів і рівнів.

Курс є важливим оскільки на сьогодні у світі в різних регіонах і майже на всіх континентах (окрім Австралії) наявні конфлікти різної інтенсивності і важкості, аж до військових зіткнень. Крім того у військовий конфлікт втягнута і сама Україна. Тому мета курсу – сформувати в магістра-міжнародника знання, вміння і навички передбачати конфліктні ситуації, визначати їх причини, можливий розвиток подій, шляхи вирішення та попередження для того, щоб конфліктні ситуації не трансформувалися у війни, а за неможливості попередити війну – знайти шляхи і методи для її завершення.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- концептуальні засади міжнародної безпеки, регіональної і національної безпеки;
- види небезпек: економічна, політична, інформаційна, екологічна і т.д. та передбачати шляхи їх попередження, вирішення, подолання;
- потенційні загрози та виклики національній та глобальній безпеці;
- головні проблеми і виклики національній і регіональній безпеці в умовах глобалізації;
- роль і значення людського фактору щодо забезпечення національної, європейської і глобальної безпеки;
- національні та міжнародні організації, які допомагають у вирішенні конфліктів.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

- загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті

- спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1 Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики

СК2 Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності

СК3 Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій

та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення

СК9 Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України

СК10 Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації

Програмні результати навчання (ПРН):

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН9. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій

**3. Програма навчальної дисципліни
для повного терміну денної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с. р.		л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи глобальної та національної безпеки												
Тема 1. Предмет та завдання курсу. Теоретичні засади глобальної безпеки.	6	1				5						
Тема 1. Ризики, кризи, виклики глобальної безпеки	6		1			5						
Тема 2. Міжнародна система та режими безпеки.	7	2				5						
Тема 2. Інформаційна безпека та глобалізація регіональних і національних процесів.	7		2			5						
Тема 3. Види глобальної безпеки за видами діяльності: економічна	7	2				5						

та військова безпека												
Тема 3. Глобальна гуманітарна безпека	7		2			5						
Тема 4. Теоретичні підходи до системи національної безпеки. Національні конфлікти як загроза глобальній безпеці	7	2				5						
Тема 4. Роль міжнародних організацій у формуванні та трансформації системи безпеки	7		2			5						
Разом за змістовим модулем 1	54	7	7			40						
Змістовий модуль 2. Національний вимір глобальної безпеки												
Тема 5. Система національної безпеки в Південній Америці	7	2				5						
Тема 5. Стратегічне управління у сфері національної безпеки	12		2			10						
Тема 6. Система національної безпеки в Азії	7	2				5						
Тема 6. Проблема національної безпеки в СНД	7		2			5						
Тема 7. Проблеми національної безпеки на Близькому Сході	7	2				5						
Тема 7. Проблеми безпеки в зоні Перської затоки	7		2			5						
Тема 8. Проблеми національної безпеки в Європі	12	2				10						
Тема 8. Інституційні засади державної політики національної безпеки	7		2			5						
Разом за змістовим модулем 2	66	8	8			50						
Усього годин	120	15	15			90						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ризики, кризи, виклики глобальної безпеки	5
2	Інформаційна безпека та глобалізація регіональних і національних процесів	5
3	Глобальна гуманітарна безпека	5
4	Роль міжнародних організацій у формуванні та трансформації системи безпеки	5
5	Стратегічне управління у сфері національної безпеки	2
6	Проблема національної безпеки в СНД	2
7	Проблеми безпеки в зоні Перської затоки	2
8	Інституційні засади державної політики національної безпеки	
Разом		15

5. Самостійна робота під керівництвом НПП

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ризики, кризи, виклики глобальної безпеки	5
2	Інформаційна безпека та глобалізація регіональних і національних процесів	5
3	Глобальна гуманітарна безпека	5
4	Роль міжнародних організацій у формуванні та трансформації системи безпеки	5
5	Стратегічне управління у сфері національної безпеки	10
6	Проблема національної безпеки в СНД	5
7	Проблеми безпеки в зоні Перської затоки	5
8	Інституційні засади державної політики національної безпеки	5
9	Теоретичні засади глобальної безпеки.	5
10	Міжнародна система та режими безпеки.	5
11	Види глобальної безпеки за видами діяльності: економічна та військова безпека	5
12	Теоретичні підходи до системи національної безпеки. Національні конфлікти як загроза глобальній безпеці	5
13	Система національної безпеки в Південній Америці	5
14	Система національної безпеки в Азії	5
15	Проблеми національної безпеки на Близькому Сході	5
16	Проблеми національної безпеки в Європі	10
Разом		90

6. Індивідуальні завдання

1. Сутність процесу глобалізації та підходи до визначення поняття «глобалізації».
2. Передумови глобалізації: науково-технологічний прогрес, економічна лібералізація (розвиток ринкової системи), зміни в політичній системі в національному та міжнародному масштабах.

3. Зміна парадигми міжнародних відносин.
4. Особливості сучасного тероризму та чинники, які можуть сприяти його розповсюдженню в Україні.
5. Культурно-цивілізаційні відмінності в моделях забезпечення безпеки країн Заходу і Сходу.
6. Світові масмедіа як провідник культурної глобалізації.
7. Міжнародний досвід консенсусного регулювання глобальних проблем (історичний досвід ХХ ст.).
8. Шляхи вдосконалення стратегічного планування забезпечення національної безпеки.
9. Чинники формування понятійно-категорійного апарату стратегічного планування.
10. Стратегічний аналіз, як елемент стратегічного планування забезпечення національної безпеки.
11. Невизначеність при стратегічному плануванні забезпечення національної безпеки.
12. Конфлікти, як чинник впливу на прийняття управлінських рішень при стратегічному плануванні забезпечення національної безпеки.
13. Система стратегічного планування забезпечення національної безпеки в Україні.
14. "Європейська ідентичність" у сфері безпеки й оборони.
15. Організація оборонного планування.
16. Джерела можливих загроз воєнній безпеці України.
17. Правові засади державної політики України щодо забезпечення воєнної безпеки.
18. Суть та недоліки статично-описових підходів щодо розробки стратегій забезпечення національної безпеки.
19. Розробка оптимального варіанта стратегії національної безпеки.
20. Механізми стратегічного планування колективної безпеки в ЄС.
21. Шляхи вдосконалення стратегічного планування забезпечення національної безпеки в Україні.
22. Стратегічне планування забезпечення національної безпеки у провідних країнах світу.

7. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань студентами **Розгорнуті відповіді**

1. Визначення категорій «безпека», «національна безпека», «глобальна безпека».
2. Принципи та моделі національної безпеки.
3. Параметри міжнародної безпеки (в біполярний і пост біполярний період).
4. Види і рівні міжнародної безпеки. Визначення категорій.
5. Глобальна і національна безпека: їх співвідношення та проблеми забезпечення в сучасному світі.
6. Національна та глобальна безпека. Приклади світових та національних організацій з підтримання безпеки.

7. Концептуальні основи національної безпеки України. Національні цінності та інтереси.
8. Визначення поняття національної безпеки, його структура, характеристика елементів. Геополітичні аспекти національної безпеки.
9. Міжнаціональні відносини як важливий фактор національної безпеки. Двосторонні договори для забезпечення безпеки.
10. Економічна безпека і проблеми її забезпечення в сучасних умовах.
11. Енергетична безпека в контексті російсько-українських відносин.
12. Інформаційна безпека та проблеми її забезпечення на сучасному етапі. Інформаційна безпека в контексті російсько-українських відносин.
13. Екологічна безпека. Програми ООН в галузі забезпечення екологічної безпеки.
14. Військова безпека держави. Армія як основний елемент її забезпечення.
15. Проблеми скорочення стратегічних наступальних озброєнь.
16. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, проблеми його дотримання.
17. Міжнародний експорт озброєнь і проблеми обмеження торгівлі зброєю.
18. Конвенція про заборону хімічної зброї та проблеми його виконання.
19. Конвенція про заборону бактеріологічної зброї, проблеми його дотримання.
20. Сучасні проблеми скорочення збройних сил і неядерних озброєнь в Європі.
21. Прояви сепаратизму в Західній Європі та Канаді.
22. Міжнародний тероризм як загроза міжнародній і національній безпеці.
23. ІГІЛ як регіональна загроза та глобальна загроза.
24. Військова політика провідних країн НАТО.
25. Місце і роль НАТО в системі євроатлантичної безпеки.
26. Діяльність провідних спецслужб світу щодо забезпечення національної безпеки.
27. Система безпеки в Латинській Америці. Територіальні суперечки в Латинській Америці як фактор регіональної нестабільності.
28. Система безпеки у Східній Азії. Територіальні суперечки Східної Азії як фактор регіональної нестабільності.
29. Система безпеки в Південно-Східній Азії.
30. Система безпеки в Центральній Азії.
31. Етнічні та релігійні конфлікти в Африці ХХІ ст.
32. «Заморожені» територіальні конфлікти: причини, наслідки, загрози майбутнього.
33. ООН як гарант безпеки: виклики, перемоги і поразки.
34. Європейська система безпеки і оборони.
35. Які перспективи основних «гравців» регіону Близького Сходу в розв'язанні питань міжнародної безпеки.

36. Особливості безпеки Перської Затоки.
37. Роль Чорноморського регіону в міжнародній безпеці. Роль РФ та Туреччини в регіоні.
38. Будапештський меморандум, наслідки його підписання та дотримання його умов для України.
39. Причини довготривалих військових конфліктів \ громадянських війн в ХХІ ст. (Наприклад, палестинсько-ізраїльський конфлікт).
40. Роль міжнародної спільноти у вирішенні довготривалих конфліктів.

Зразки тестових завдань

1. Поєднати регіональну організацію колективної безпеки і регіон в якому вона діє:

а) ОАД	1 Європейський регіон
б) ОАЄ	2 Африканський регіон
в) ЛАД	3 Азійський регіон
г) ОБСЄ	4 Регіон арабських країн
	5 Американський регіон
	6 не безпековою організацією

2. Залежно від масштабу прояву відрізняють такі рівні міжнародної безпеки:

1. _____
2. _____
3. _____

3. Який з цих суттєвих принципів не зазначений в Декларації про принципи міжнародного права (1970 р.):

- а) принцип суверенної рівності держав
- б) принцип рівності та само визначеності народів
- в) принцип роззброєння
- г) принцип утримання від загрози силою

4. Термін «національна безпека» в 1904 році започаткував:

- а) Т. Рузвельт
- б) В. Вільсон
- в) В. Мак-Кінлі
- г) Г. Трумен

5. У чому полягає сутність міжнародної безпекової операційної моделі «концерт держав»-

6. «Клаузула солідарності» - положення про зобов'язання взаємного захисту країн членів

- а) НАТО

- б)ЄС
- в)СНД
- г)БРІКС

7.Для співробітництва в допомозі мирного використання ядерної енергії була розроблена програма КЕДО яку підписали США і Японія для такої країни як:

- а)Південна Корея
- б)Північна Корея
- в)Пакистан
- г)Мексика

8. Документ 1997 року, в основу якого покладено вирішення протиріч під час поглиблення інтеграції та розширення ЄС називався:

- а) «Нова концепція вирішення спорів 2000»
- б) «службова записка з вирішення протиріч 1997-2007»
- в) «день 1997»
- г) «повістка дня 2000»

9.Яка з цих країн має найвищий рівень терористичної активності?

- а) Ірак
- б) Сирія
- в) Афганістан
- г) Камерун

10.Держава Центральної Азії, яка оголосила політики нейтралітету:

- а)Узбекистан
- б)Казахстан
- в)Туркменістан
- г)Афганістан

8. Методи навчання

У навчальному процесі використовувалися різноманітні форми та методи роботи: читання лекцій, проведення семінарських занять, письмовий контроль у формі тестування та розгорнутих відповідей, організація самостійної роботи студентів під керівництвом викладача, керівництво та контроль за виконанням творчих індивідуальних завдань, заохочення студентів до дискусій із проблемних питань, що виносяться на розгляд в плані практичних занять.

9. Форми контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є підсумковий контроль за змістовими модулями.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).
- Реферат, есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог).

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки з дисципліни при рубіжному модульному контролі.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Модульний контроль (МК) проводиться відповідно до графіка навчального процесу. Оцінка модульного контролю виставляється з урахуванням результатів проведеного контрольного заходу даного МК. Контрольні заходи модульного контролю проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. В окремих випадках можна застосовувати й інші форми модульного контролю: письмові завдання, усні колоквіуми та ін. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

У разі відсутності студента на контрольному заході модульного йому надається право на повторне складання в індивідуальному порядку.

Підсумковий (семестровий) контроль. Позитивна оцінка поточної успішності (сумарного результату поточної і модульної оцінки за семестр) за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю.

З дисципліни передбачена така форма звітності, як іспит, що проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з «Положенням про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки. Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд із нею. Воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей студентів.

Форма проведення семестрового контролю є комбінованою (частково усна - при проведенні співбесіди, частково письмова - при відповідях на теоретичні питання та тестуванні тощо), зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Іспит є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю. Оцінка за екзамен «автоматично» не виставляється.

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав під час іспиту різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, виявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав стійкий характер знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення і поповнення у ході подальшого навчання.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, справляється з виконання завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на іспиті і при виконанні

іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для їх подолання під керівництвом викладача.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 01.05.2023 р. № 404)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **Рдис** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **Рнр** (до 70 балів): **Рдис= Рнр+Рат**

11. Рекомендована література

Основна

1. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки. Київ: Знання-Прогрес, 2002. 332 с.
2. Белов О. Ф. Національна безпека України в 1994-1996 рр. Київ, 1997.
3. Бодрук О. Глобальні і регіональні системи безпеки: сучасна і перспективна роль України: Монографія / Білорус О., Лукьяненко Д. та ін. Глобальні трансформації і стратегії розвитку. Київ, 1998. С. 130-143.
4. Бодрук О. Договір про колективну безпеку країн СНД // Україна та Росія у системі міжнародних відносин: стратегічна перспектива: Монографія / За ред. С.І. Пирожкова, Київ: НІПМБ, 2001. – С. 363-367.
5. Бодрук О. Кордони держави у контексті проблем національної безпеки. // Труды академії. К.: Національна академія оборони України, 2002. № 33 С. 24 – 29.
6. Бодрук О. Національна безпека України: історія і сучасність: Монографія / Маслова-Лисичкина Н., Бодрук О., Врадій В., Гончаренко О., Горелов М.,

Лисицин Е. К.: Ін-т світової економіки. Відносин НАН України, 1993. С. 38-40; 54-68; 73-77.

7. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол. :В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянюк та ін. / за заг. ред. Г.П.Ситника. – Київ : НАДУ, 2016. – 784 с.

8. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи та глобальний розвиток. Київ, 2004.

9. Ситник Г.П. Геополітичний аналіз та прогнозування: Навч. пос. Ч. 1 / авт. кол. Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянюк, М.М. Шевченко; під заг. ред. Г.П. Ситника. – К.: НАДУ, 2014. – 152 с.

10. Сукмановська Л. Міжнародний тероризм, як невід’ємна загроза глобалізаційного світу // Ефективність державного управління. Збірник наукових праць. 2008. Вип. 14/15.

11. Тимків Я.І. Особливості розвитку сучасних загроз європейській безпеці // Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць.- Т.IV.- Чернівці: Прут, 2006.

12. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.

Допоміжна

1. Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія /Макареко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.А. та ін. – К.: Наша культура і наука, 2003. – 614 с.
2. Богданович В.Ю. Воєнна безпека України: методологія дослідження та шляхи забезпечення / В.Ю. Богданович. – К. : Дельта, 2002. – 322 с.
3. Воєнна безпека України на межі тисячоліть: монографія / Г.М.Перепелиця, С.О.Дмитрова, В.С.Корсидович та ін. - К.: Стилос, 2002. - 384 с
4. Гріненко О.І., Денєжкін М.М., Кутовий О.П. / Мобілізаційна підготовка національної економіки в контексті сучасних воєнних конфліктів / О.І. Гріненко, М.М. Денєжкін О.П. Кутовий // Наука і оборона. – 2013. – № 3 – С. 40 – 44.
5. Державне реагування на загрози національним інтересам України: актуальні проблеми та шляхи їх розв’язання: матеріали круглого столу (Київ, 19 лютого 2014 р.) / за ред. К.О. Ващенко, Г.П. Ситника. – К.: НАДУ, 2014. – 170 с.
6. Клименко Н .Г. Єдина державна система цивільного захисту: складові, завдання та режими функціонування / Н.Г. Клименко // Інвестиції: практика та досвід – 2015. – № 3. – С. 95–100.
7. Методика реагування на виклики, небезпеки та загрози національній безпеці держави : навч. посіб. / [авт. кол. : В. Ю. Богданович, А. І. Семенченко, Д. Я. Кучма, А. В. Дацюк]. – К. : НАДУ, 2009. - 40 с.

8. Основи стратегії національної безпеки та оборони держави: підруч. / В.Г. Радецький, О.П. Дузь-Крятченко, В.М. Воробйов, В.П. Грищенко та ін. – К.: НУОУ, 2010. – 592 с.
9. Романченко І. С. Роль і місце територіальної оборони України в загальній системі оборони держави / І. С. Романченко, В. С. Фролов // Наука і оборона. – 2009. – № 1. – С. 36–39.
10. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник / Г.П. Ситник. – К.: НАДУ, 2012. – 544 с.
11. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник. – К.: Вид-во НАДУ, 2012. – 544 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень «БОРИСФЕН ІНТЕЛ» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://bintel.com.ua/uk/page/about/>
2. Міжнародні відносини і світова політика [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://iir-mp.narod.ru/irip.htm>
3. Портал зовнішньої політики [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://fpp.com.ua/analytics/>
4. Близький схід та Африка. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobotnictvo/blizkij-shid-ta-afrika>
5. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosini/suchasni-tendencii-regionalizmu-v-skhidniy-azii-mozhливosti>
6. Рада зовнішньої політики «Українська призма» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://prismua.org/regions/asia-and-pacific/>
7. Глобал-аналітик [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.global-analytik.com/category/%d0%bc%d1%96%d0%b6%d0%bd%d0%b0%d1%80%d0%be%d0%b4%d0%bd%d0%b5-%d0%b6%d0%b8%d1%82%d1%82%d1%8f/>
8. Африка [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://lb.ua/tag/87_afrika
9. Латинська Америка [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://lb.ua/tag/5551_latinska_amerika
10. The Center for Strategic and International Studies, CSIS (Центр стратегічних та міжнародних досліджень) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.csis.org/>
11. Майдан закордонних справ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.mfaua.org/uk>